

OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 17:00 uur d.d. 5 juni 2020 - 12:45 uur d.d. 8 juni 2020

(BZK) | Met input van VWS, RIVM, J&V, BZ, FIN, BZK, IenW, OCW, SZW, EZK, LNV en Defensie

10.2e

NB: de ringen staan onderaan

Samenvatting

- Corona wordt minder en minder het hoofdthema in de media. De meeste aandacht gaat dit weekend en maandag uit naar racisme en de demonstraties. Volgens de Veiligheidsregio's zijn zondag de demonstraties tegen racisme en politiegeweld in Maastricht en Zwolle rustig verlopen. Deelnemers hielden zich aan de coronamaatregelen, zoals de 1,5 meter afstand.
- De Telegraaf schrijft op de voorpagina dat 'de chaos rondom de coronalijn nog altijd niet ten einde is'. Veel mensen wachten nog altijd op de uitslag van hun test. Volkskrant gaat op de voorpagina in op 'het nieuwe normaal' in de zorg en stelt de vraag of het tijd is om onnodige en dure zorg te schrappen.
- In verschillende media is er aandacht voor dat de basisscholen weer volledig opengaan vandaag. Door het lerarentekort en doordat men thuis moet blijven bij klachten zal het sommige scholen niet lukken om volledig open te gaan. De PO-Raad verwacht dat de richtlijn om 1.5 meter afstand te houden lastig zal zijn.
- Veel aandacht dit weekend voor de ruiming bij nertsenfokkerijen die op zaterdag in Deurne begon. De woordvoerder van NVWA verwacht dat het ruimen van de tien fokkerijen een week zal duren. Nertsenhouders hopen het bedrijf weer op te kunnen starten, maar verwachten niet dat het dit jaar nog zal lukken. Fokkers rekenen op compensatie van de overheid.
- Aandacht voor verschillen in uitwerking van de maatregelen, bijvoorbeeld waarom treinen en vliegtuigen wel vol mensen mogen, maar touringcars of theaterzalen niet? Touringcarbedrijven willen bewust de coronarichtlijnen overtreden omdat zij de maatregelen voor de bedrijven niet rechtvaardig vinden. In o.a. De Telegraaf roepen kermisexploitanten op om de kermissen weer te openen. Er staan deze week acties gepland.
- Het AD kopt: 'Komende jaren ruim 500 extra borstkankersterfgevallen door impact corona'. Dit zou blijken uit berekeningen van het Alexander Monro Ziekenhuis door het stopzetten van het bevolkingsonderzoek. Medici zijn blij dat alle bevolkingsonderzoeken weer worden hervat en doen een beroep op het RIVM om bij een nieuwe coronagolf de onderzoeken niet opnieuw stil te leggen. Er zijn zorgen over de ontstaande wachttijden, doordat veel regio's al voor de crisis met achterstanden kampten, en een stuwmeer aan operaties.
- AD meldt verder dat het aantal coronapatiënten, ondanks dat het in Nederland de goede kant op gaat, wereldwijd harder groeit dan ooit. Vooral in Zuid-Amerika. Maar ook landen met een tweede golf, zoals Iran en VK. Viroloog Koopmans waarschuwt dat het virus zeker nog niet is uitgeraasd.

Karakterisering berichtgeving

- De coronacrisis domineert de nieuwsmedia niet meer zoals voorheen. Maandag openen De Volkskrant en Telegraaf met coronanieuws; 'Het nieuwe normaal in de zorg' (de Volkskrant). 'Nul op rekest na coronatest' (De Telegraaf). Trouw, NRC en AD hebben op de voorpagina aandacht voor de betogingen tegen racisme. FD heeft aandacht voor de eerste (bijna lege) retourvlucht van KLM naar Hongkong.
- De Telegraaf schrijft uitgebreid over wat Nederland te wachten staat bij een eventuele tweede golf en hoe er al op voorbereid wordt.
- Op sociale media is er veel woede jegens nertsenfokkers, de rechter en ministerie van LNV.
- Media benoemen dat sinds vandaag de basisscholen weer 'helemaal open' zijn. Ook schrijven zij dat RIVM-onderzoek heeft aangetoond dat kinderen een ondergeschikte rol spelen in de verspreiding van het virus. Ouders zijn op social media positief dat kinderen weer naar school mogen.

SISOS (Slachtoffers - Identiteiten – Schade - Oorzaken - Scenario's)

Slachtoffers

- De Volkskrant geeft aan dat sinds iedereen met milde klachten getest kan worden, de nieuwe besmettingsaantallen dagelijks tussen de 150 en 200 schommelen.
- Nieuw-Zeeland lijkt verlost van het coronavirus. Maandag heeft de laatste patiënt die nog ziekteverschijnselen vertoonde te horen gekregen genezen te zijn.

- NRC schrijft dat veel ouderen ondanks alle versoepelingen nog steeds vastzitten in hun verpleeghuizen. Volgens onderzoeker en jurist Frederiks (Amsterdam UMC) worden hiermee dagelijks mensenrechten geschonden.

Identiteiten

- In de Spijkenisser jeugdgevangenis De Hartelborgt zijn 7 groepsleiders besmet, ze zitten thuis in quarantaine. De negentig gevangenen tussen de 12 en 23 jaar hebben geen symptomen die duiden op corona.
- Bij twee fruitbedrijven in de Betuwe zijn 34 medewerkers positief getest op het coronavirus. Dat is ongeveer 11 procent van het personeel dat preventief is getest, meldt de GGD Gelderland-Zuid. Alle besmette mensen zijn direct in isolatie gegaan en hun huisgenoten in quarantaine. Ook is de GGD gestart met het contactonderzoek.

Schade

- Het Landelijk Meldpunt Internetoplichting (LMIO) ziet een verschuiving van malafide webwinkels met artikelen voor bescherming tegen het coronavirus, naar foute webshops voor sportartikelen en elektronica.

Scenario's

- Microbioloog Marc Bonten zegt over een mogelijke tweede golf dat deze ons minder zal overrompelen dan de eerste heeft gedaan. "Feitelijk ligt dat virus op de loer en wacht op omstandigheden om toe te slaan. Dat virus verandert niet. Wij moeten veranderen om het virus geen verspreidingskans te geven. Als we daarin falen, steekt het weer de kop op. [...]"
- Hoogleraar gedragsverandering en maatschappij Rick van Baaren vraagt zich af of Nederlanders weer zo 'gedwee' mee zouden doen mocht er een nieuwe intelligente lockdown komen. "Als de versoepeling wordt ervaren als een teken dat de crisis voorbij is, zullen mensen meer moeite hebben met een nieuwe lockdown. Wie de versoepeling ziet als een tijdelijke verlichting, zal daar minder moeite mee hebben".
- De Nederlandse economie zal vanaf de tweede helft van dit jaar naar verwachting beperkt herstel tonen van de coronacrisis. Voor heel dit jaar wordt op een diepe recessie in Nederland met bijna 6 procent gerekend, ondanks de grote steunpakketten voor de economie.
- Overheden moeten ingrijpen om te voorkomen dat de coronacrisis leidt tot een financiële crisis, stelt het Financieel Stabiliteitscomité (bestaande uit AFM, DNB, MinFin en CPB) vrijdag. Om economisch herstel te bevorderen, kunnen geplande klimaatinvesteringen naar voren gehaald worden.

Informatiebehoefte

- De Algemene Rekenkamer gaat onderzoek doen naar de aanpak van de coronacrisis. Er wordt gekeken naar onder meer de beschikbaarheid van coronatesten, de financiële steun aan bedrijven, en de lessen die zijn geleerd uit grote steunoperaties uit het verleden.
- Bij de NOS de vraag: 'Volle vliegtuigen mogen, volle theaterzalen niet: wat is het verschil?' Volgens luchtvaartdeskundige Joris Melkert en RIVM-directeur Jaap van Dissel is dit gevaar voor besmetting in vliegtuigen klein, o.a. doordat de luchtventilatie in een vliegtuig anders is dan bijvoorbeeld in kantoorgebouwen, bioscopen, touringcars of treinen. Arts-microbioloog Andreas Voss zet daar vraagtekens bij.
- Op de social mediakanalen van minister De Jonge komen er zorgen binnen over de app, deze zou er alleen maar zijn om mensen in de gaten te houden. Over de coronatesten komen enkele berichten binnen van mensen die erg lang moeten wachten op de testuitslag (60 a 80 uur). Een persoon geeft aan dat de wachttijd voor een test in Rotterdam Zuid 30 dagen is. Verder komen er negatieve reacties binnen op de spoedwet en mensen die aangeven niet meer te geloven in de 1,5 meter samenleving.
- Op de corporate kanalen van VWS komen vragen binnen waarom mondkapjes niet in een kleine supermarkt moeten worden gedragen. Ook leven er praktische vragen over het testen; wat als ik mijn huis niet uit kan of geen auto heb? Ook spelen er zorgen rond dit thema: het zou te lang duren voordat je getest kan worden en voordat de uitslag er is. Daarnaast vragen mensen om 'reclame' over hoe je een mondkapje moet dragen. En willen mensen een update over het vaccin.
- Het Alexander Monro Ziekenhuis (gespecialiseerd in borstkanker) heeft berekend dat het stilzetten van het bevolkingsonderzoek naar borstkanker vanwege de coronacrisis en de oplopende wachttijden, meer dan vijfhonderd vrouwen de komende jaren het leven kost. In de drie maanden dat het bevolkingsonderzoek

stillag, zijn circa 250.000 vrouwen niet gecontroleerd op borstkanker. Hierdoor zijn naar schatting 5.575 vrouwen niet doorverwezen naar het ziekenhuis. Het RIVM verwacht niet opnieuw te hoeven stoppen met het bevolkingsonderzoek, maar zal wel het aantal uitnodigingen voor bevolkingsonderzoek aanpassen naar wat de zorg aan kan, mocht er een nieuwe golf komen.

- De KNVB verwacht dat het amateurvoetbal op tijd aan het nieuwe seizoen kan beginnen, met uitzondering van de tweede -en derde divisie. Dat schrijft de voetbalbond in een nieuwsbrief.
- Bij de Hortus Alkmaar merken medewerkers dat de verkoop van het plantje Artemisia Annua sterk is toegenomen. Hoogstwaarschijnlijk komt het door de uitspraak van de president van Madagaskar. Hij beweert dat getrokken thee van het plantje helpt tegen corona.
- IT-deskundige Brenno de Winter zegt dat de corona-app al waardevol is als twintig procent van de Nederlanders die app gaat gebruiken. "Bij een op de vijf mensen heeft het al effect, blijkt nu uit onderzoek."
- De site Infectieradar, waar Nederlanders medische vragen moeten beantwoorden, blijkt uit onderzoek van het NOS een flink datalek te hebben. Hierdoor kwamen medische data van Nederlanders openbaar te liggen. Kees Verhoeven (D66) en Maarten Hijink (SP) hebben hun zorgen geuit.
- In Trouw, in een artikel over de openstelling van de basisscholen, vraagt een schoolbestuurder zich af wat het scenario is voor na de zomervakantie. Hij ziet dat zijn docenten aan het schakelen tussen thuisonderwijs en onderwijs in de klas een zware taak hebben gehad. Hij wil voorkomen dat er in de zomervakantie op stel en sprong maatregelen moeten worden getroffen.
- Op social mediakanalen BZ komen vragen binnen en is discussie over het maken van vlieguren en afstand houden in vliegtuigen.
- Bij BZ komen verder vragen binnen over wanneer de reisadviezen van verschillende landen worden versoepeld. Daarbij worden met name genoemd Turkije, Zweden, IJsland en Zwitserland.
- Uit een onderzoek van EenVandaag blijkt dat 52% van de jongeren van 16 tot en met 24 jaar vindt dat er onvoldoende wordt geluisterd naar hun generatie bij de aanpak van de coronacrisis. "Volgens de jongeren nemen oudere generaties op dit moment de besluiten, terwijl zij straks opdraaien voor de rekening van de coronacrisis".
- 46% van de werkenden vindt het onveilig om de grens over te gaan voor vakantie, blijkt uit een enquête van Vakbond CNV. De vakbond doet een oproep aan werkenden om een coronatest te doen op het moment dat zij terugkomen van vakantie.
- Volgens branchevereniging Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV) is de situatie in de slachtsector zorgelijk. Alle varkenshouders merken de gevolgen van het sluiten van de slachthuizen door de verstoring van de ketens, zegt Jan Vernooij van Varkenshandel De Heer. Van paniek is er nog geen sprake, maar het moet niet twee weken langer duren.
- Benno Bruggink, woordvoerder van de NVWA, verwacht dat het ruimen van de tien nertsenfokkerijen een week gaat duren. In Deurne waren zaterdag geen actievoerders aanwezig, wel kwamen enkele dierenactivisten toezicht houden op het verloop van de ruiming.

Economie en arbeidsmarkt

- Nieuwsmedia melden dat de aandelenkoersen wereldwijd weer op de niveaus staan van voordat de coronacrisis de wereldeconomie in haar greep kreeg. Sinds het dieptepunt op 16 maart steeg de AEX-index met 45% en werd het hoogste punt bereikt sinds eind februari.
- Steeds meer mensen belanden in de bijstand. De instroom groeit in alle leeftijdsgroepen, maar het sterkst bij mensen onder de 35 jaar. Dat concludeert Divosa.
- Inmiddels ontvangen ruim 2,5 miljoen werkenden geld via steunmaatregelen, oftewel meer dan een kwart van de beroepsbevolking. Bij de bedrijven waarvan de NOW-aanvraag is goedgekeurd, werken zo'n 2,1 miljoen mensen. Het zijn vooral kleine bedrijven die geld hebben gekregen via de NOW: ruim twee derde van de instellingen heeft minder dan tien werknemers.
- Nederlanders hebben de afgelopen maanden door alle coronamaatregelen fors minder uren gewerkt dan het kwartaal ervoor. Volgens het CBS werkten Nederlanders in totaal in het eerste kwartaal 3,4 miljard uren. Dat is 2,1 procent minder dan het laatste kwartaal van 2019.
- Door de coronacrisis staan tienduizenden banen in de bouwsector op de tocht, waarschuwt het EIB. Het EIB ziet dat de sector kampt met dalende orderportefeuilles, en met minder offerteaanvragen.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Demonstraties

- De Veiligheidsregio 's laten weten dat de manifestaties tegen racisme in verschillende steden ordentelijk en vreedzaam zijn verlopen.

Economie en arbeidsmarkt

- De kermisbranche voert deze week actie om het kabinet en de Tweede Kamer te overtuigen van de noodzaak om attracties zo snel mogelijk weer te laten draaien. De Nederlandse Kermisbond en BOVAK dienen deze week een brief in bij het ministerie van EZK.
- Touringcarbedrijven gaan bewust de coronarichtlijnen overtreden. De actie is opgezet door Johan Pouw van Pouw Vervoer en wordt gesteund door KNV Busvervoer. De bedrijven gaan 30 mensen in de bussen toelaten in plaats van de toegestane 12 tot 25.
- Klanten omzeilen op grote schaal coronaregels in winkels en gedragen zich steeds vaker onverantwoord. Dat blijkt uit een enquête van vakbond FNV onder winkelpersoneel.
- Duizenden werknemers overwegen juridische stappen om loon of vakantiegeld op te eisen, als ze dat te laat of niet hebben ontvangen. Sinds de coronacrisis stromen de aanvragen voor juridisch advies over niet betalende werkgevers binnen bij rechtsbijstandsverzekeraars en vakbonden.
- Bijna de helft van de cafés en restaurants bleef vorige week maandag gesloten, ondanks de versoepeling van de coronamaatregelen. Dat concludeert ING na een analyse van de pinbetalingen op Tweede Pinksterdag.

Recreatie

- Waterschap Drents Overijsselse Delta ziet het gebruik van dijken door recreanten toenemen. Ook op plekken waar dat niet mag. Samen met andere eigenaren en pachters van dijken roept het waterschap op om op de daarvoor bestemde routes te blijven.

Reizen/buitenland

- Een van drugshandel verdachte Nederlander die in Colombia in de gevangenis op uitlevering naar Spanje wacht, zegt regelmatig (app-)contact te hebben met een medewerker van de Nederlandse ambassade. De man maakt zich zorgen over de combinatie van overvolle cellen en het coronavirus, maar een aanbod van de ambassade om te proberen te regelen dat hij alleen in een cel geplaatst wordt sloeg hij af.
- Het Noordhollands Dagblad schrijft dat twee, met een camper in Marokko gestrande Nederlanders vandaag, dankzij bemiddeling van de Nederlandse en Duitse ambassade, van Tanger naar Barcelona varen. Twee anderen, die vastzitten in Agadir, hopen vandaag met bemiddeling van de ambassade toestemming te krijgen om per bus naar het vliegveld in Casablanca te rijden. Daarvandaan vertrekt later vandaag een vliegtuig naar Nederland.
- De Nederlandse luchtvaartmaatschappijen zijn voorstander van temperatuurchecks voor reizigers op Schiphol. Daarmee zou het risico van het coronabesmettingsgevaar in een vliegtuig verder verminderen.

Onderwijs

- Rectoren van Nederlandse universiteiten betogen gezamenlijk dat de fysieke ontmoeting cruciaal is voor het universitair onderwijs en dat het tijdslot in het ov tussen 11:00 en 15:00 uur daarvoor echt te krap is.

Betekenisgeving

Zorg

- Bestuurder Marjolein de Jong (Alexander Monroe Ziekenhuis) maakt zich zorgen over het stuwmeer aan operaties, waar vrijwel alle ziekenhuizen vanwege de coronacrisis mee kampen. "De ziekenhuizen hebben maandenlang minder capaciteit gehad. Gelukkig kunnen borstkankerpatiënten nu weer terecht, al zal de capaciteit bij een toename nog wel een probleem kunnen worden. Er is nog veel onbekend, maar de zorg die wij hebben is duidelijk: laten we er alles aan doen om erger te voorkomen."
- D66 wil weten of de Nederlandse overheid betrokken is geweest bij de deal tussen Nederlandse onderzoekers die een mogelijk coronamedicijn hebben ontwikkeld en een Amerikaanse farmaceut die het exclusief op de markt mag brengen.
- De Telegraaf meldt dat de chaos rond de coronatesten nog altijd niet ten einde is. De Telegraaf sprak werknemers die 'telefoondiensten' draaien. Zij geven in veel gevallen uitdrukkelijk tegen de richtlijnen in, alsnog het resultaat van de testen omdat ze meeleven met de ongerusten mensen die ze aan de lijn krijgen.

- Volgens gezondheidseconoom Guus Schrijvers is de reden waarom ziekenhuizen niet terug moeten naar de normale gang van zaken ook omdat er niet genoeg geld is om terug te keren. "Door de crisis is een recessie te verwachten die zeker 4-5 jaar zal duren".

Sport

- Jan de Jong (Eredivisie CV-directeur) bespreekt in Langs de Lijn het noodplan van 140 miljoen dat vrijdag werd ingediend voor het betaald voetbal. Volgens De Jong heeft Klaas Dijkhoff geholpen met advies. Volgens NOS waren de twee complimenteers naar elkaar en verbreedt het plan voetbal en politiek.

Reacties op beleid

- In De Telegraaf noemen twee Nederlanders, die al maanden vastzitten op Lanzarote, BZ niet erg meedenkend. Een maand geleden kregen zij van BZ het bericht dat ze met de boot naar Tenerife konden en na een overnachting op het vliegveld naar Nederland konden vliegen. Vanwege de slechte fysieke conditie en de vele bagage zou dit een onmogelijke reis zijn voor het tweetal.
- Op sociale media is er onbegrip voor de verschillende coronamaatregelen. Mensen vragen zich af waarom er wel 180 man in een 'legbatterij' mogen plaatsnemen (vliegtuig), terwijl er niet meer dan 30 mensen in theaters, bioscopen en restaurants mogen. Ook Tweede Kamerleden Jesse Klaver (GroenLinks) en Cem Lacin (SP) hebben hun vraagtekens gezet.

Nertsenfokkerijen

- Op sociale media is er twijfel ontstaan over de methoden die het NVWA gebruikt bij het ruimen van de nertsenfokkerijen. Twitteraars geloven niet dat de dieren binnen enkele seconden doodgaan.

Economie

- Zzp-organisaties zien de situatie van een groot deel van hun achterban nog niet verbeteren. Strengere eisen die worden gesteld aan de aanvraag van de Tozo 2 en andere subsidieregelingen, leiden tot frustratie.
- Bijna een kwart van alle de aanvragen voor de Tozo is niet uitbetaald of afgewezen, schrijft BNR vrijdag na een rondgang langs een aantal kleine, middelgrote en grote gemeenten.
- Ondernemers in sectoren die nog niet open mogen, moeten extra gecompenseerd worden, vindt Hans Biesheuvel van Ondernemend Nederland. Met name bowlingbanen verdienen volgens hem op dit moment extra aandacht.
- Vakbond FNV wil dat de kortdurende WW-uitkeringen verlengd worden tot 1 oktober. Daarmee zou de steunperiode voor onder meer flexwerkers gelijk worden gesteld aan die voor bedrijven.
- Arbeidsmigranten van buiten de EU moeten voor maximaal negen maanden werk worden toegelaten. Die oproep doet de boerenkoepel LTO Nederland in het Verkiezingsmanifest 2021.
- Om coronabesmettingen bij slachthuizen, distributiecentra en in de land- en tuinbouw te beperken, moeten uitzendbureaus arbeidsmigranten niet langer samen op één kamer laten slapen. Ze mogen ook niet meer in kleine busjes van en naar het werk worden gebracht. Dat staat in een eerste advies dat is uitgebracht in opdracht van SZW, zo bevestigen bronnen aan RTL Nieuws.
- Nederlandse vliegmaatschappijen maken het consumenten bijna onmogelijk om snel hun geld terug te krijgen voor een geannuleerde vlucht, blijkt uit onderzoek van de Consumentenbond.

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
• Nederlanders besmet en/of geïsoleerd in gebieden getroffen door COVID-19 • Personeel en bewoners in zorginstellingen en verpleeghuizen • Ondernemers, Zzp'ers, Werknemers. • Nertsenfokkerijen.	• Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders	• Algemeen publiek • Politici